

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA VE LİSELERDE KULLANILAN SINIF İÇİ DİSİPLİN STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI (NİĞDE İLİ ÖRNEĞİ)

Yrd. Doç. Dr. Mesut SAĞNAK

Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
msagnak@nigde.edu.tr

Öz

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarında ve liselerde görevli öğretmenlerin kullandıkları disiplin stratejilerini karşılaştırmaktır. Veri toplama aracı olarak Lewis ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilen disiplin stratejileri anketi kullanılmıştır. Anket, ceza, ödül ve övgü, karara katılma, görüşme, dolaylı uyarma ve saldırganlık stratejilerinin her birinden 4 sorunun yer aldığı toplam 24 maddeden oluşmaktadır. Araştırmaya Niğde İlinde görevli 270 ilköğretim okulu öğretmeni ile 168 lise öğretmeni katılmıştır. Elde edilen veriler araştırmanın amacına uygun olarak aritmetik ortalama, standart sapma ve t testi istatistiksel yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, ilköğretim okullarında ve liselerde görevli öğretmenlerin en çok ödül ve övgü, en az saldırganlık disiplin stratejilerini kullandıkları belirlenmiştir. İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin liselerde çalışan öğretmenlere göre görüşme stratejisini daha çok; ceza ve saldırganlık stratejilerini daha az kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf yönetimi, disiplin, disiplin stratejileri

A COMPARISON OF CLASSROOM DISCIPLINARY STRATEGIES AT ELEMENTARY AND HIGH SCHOOLS (NİĞDE CASE)

Abstract

The purpose of this study was to compare the disciplinary strategies which high school and elementary school teachers use. The data of the research were collected with "Discipline strategies questionnaire" developed by Lewis and others (2005). The questionnaire is consisting of six-discipline strategies: Punishment, rewards and recognition, decision making, discussion, hinting and aggression. There are four questions for each discipline strategies with a total number of twenty-four questions. 270 elementary school and 168 high school teachers participated in this research in Niğde. The data were analysed using means, standard deviation and t-test. The results of the study indicated that elementary and high school teachers most frequently use rewards and recognition discipline strategy and rarely use aggression discipline strategy. It was found that elementary school teachers use discussion discipline strategy more frequently than high school teachers and high school teachers use punishment and aggression discipline strategies more frequently than elementary school teachers.

Keywords: Classroom management, discipline, discipline strategies.

Giriş

Sınıf yönetimi, öğretmenin yönetsel becerisini sınıf ortamında kullanmasını gerektirir. Öğretmen sınıfta güç ve otoritesini kullanır. Öğrenci davranışlarını yönetmeye çalışır. Sınıf yönetimi konusunda karar verir ve sorun çözme tekniklerini kullanır. Öğrencilerin grup çalışmalarını eşgüdümleyer. Öğretmenin bunları yapabilmesi için eğitim yönetimi ve denetimi alanındaki bilimsel bilgileri sınıf yönetimine aktarması gerekir (Çelik, 2005: 4).

Sınıf yönetimi, eğitim yönetimi sıradizininin ilk ve temel basamağıdır. Sınıf, öğrencilerle yüz yüze olunan bir yerdir. Eğitimin hedefi olan öğrenci davranışının oluşması burada başlar. Eğitim için gerekli birincil kaynaklar olan öğrenci, öğretmen, program, kaynaklar sınıfın içindedir. Eğitim yönetiminin kalitesi, büyük ölçüde, sınıf yönetiminin kalitesine bağlıdır (Başar, 1994: 13).

Sınıf yönetimi, sınıfta hedefler doğrultusunda öğretim ve öğrenmenin meydana gelmesi için, öğretmenin öğrenme çevresi ve öğrenci davranışlarını düzenlemesi, kontrol etmesi ve değiştirmesiyle ilgili teknik ve etkinlikler bütünü (Erden, 2003: 18); öğretimin amaçlarını gerçekleştirmek için öğrenme çevresi oluşturmaya ve sürdürmeye dönük eylemler (Brophy, 1988: 2); etkili ve verimli bir eğitim ortamı oluşturmaya dönük kurallar, kavramlar ve ilkeler dizgesi (Aydın, 2006: 10); öğretmen ve öğrencilerin çalışma engellerinin ortadan kaldırılması, öğretim zamanının uygun kullanılması, öğrencilerin etkinliklere katılımının sağlanması, sınıftaki kaynakların, insanların ve zamanın yönetilmesi (Erdoğan, 2003: 11) olarak tanımlanmaktadır.

Etkili sınıf yönetimi, öğrencilerin en üst düzeyde öğrenmelerini sağlamak için sınıfı organize etme ve yönetme süreçleri (Martin, 1998: 6) olup, öğrencilerin öğrenmelerine maksimum imkanların sağlanması, dersin akışını bozan faktörlerin ve düzensizliğin minimum düzeyde olması ile gerçekleştirilebileceği (Evertson ve diğerleri, 2006: 20) ileri sürülmektedir.

Olumlu bir öğrenme ortamı oluşturmada disiplin önemli bir kavramdır. Çünkü akademik amaçların başarılması sınıf düzenine bağlıdır (Burden, 1999: 3). Öğrenci sayısının çokluğu ve her öğrencinin kişisel eğilimleri, yetişmeleri, hepsini farklı davranışlara iter. Oysa bu durum, sınıfta karmaşa yaratır, görevlerin yerine getirilmesini, amaçlara ulaşılmasını engeller (Başar, 1994: 92).

Disiplin, öğretmenlerin en önemli sorumluluklarından biri olarak kabul edilir. Disiplin iki nedenden dolayı eğitimin temel bir ögesidir. İlki, bir öğrenme ortamının oluşturulmasında ilk adımdır. İkincisi, öğretmenler, öğrencilerini sosyalleştirmek amacıyla belirli durumlarda beklenen davranışları öğretmek zorundadır (Erden ve Wolfgang, 2004: 3). Bunun yanında disiplin, okullarda pozitif iklimin oluşturulması ve devamını sağlayan temel faktörlerden biridir. Sınıfta disiplin, öğrenmeye yol açan bir çevrenin oluşturulması ve düzenin korunmasının temelidir (Nicholson vd., 1985: 493).

Disiplin kavramı farklı biçimlerde tanımlanmaktadır. Disiplin, toplum, okul yönetimi ya da öğretmenler tarafından oluşturulan usulleri veya önceden belirlenmiş bir kuralı ihlal eden ya da eğitim aktivitelerini engelleyen öğrenciye yönelik öğretmen ya da okul idaresi tarafından gerekli görülen eylemler (Wolfgang, 1999: 5); düzeni tekrar sağlamak için istenmeyen davranış gösteren öğrenciye gösterilen tepki eylemi (Burden, 1999: 5); öğrencilerin okulda kabul edilebilir davranış göstermelerine öğretmenlerin yardım etme süreci (Charles, 1998: 3; Roy, 1998: 5); olumsuz davranışların meydana gelmesini önlemek için tutarlı ve kararlı davranışlarda bulunmak (Erdoğan, 2003: 109) olarak tanımlanmıştır.

Disiplin, olumsuz davranışların meydana gelmesini önlemeye dönük eylemleri ve olumsuz davranış karşısında gösterilecek müdahale yöntemlerini içeren bir kavramdır. Disiplinin amacı, istenmeyen davranışı önlemek, bastırmak ve yeniden yönlendirmektir (Charles, 1998: 3).

İyi bir sınıf yönetimi, öğretimin, kuralların ve sınıf düzeninin dikkatli planlanmasına bağlıdır. Bununla birlikte, eninde sonunda sınıflarda bir takım karışıklıklar olacaktır (Evertson ve diğerleri, 2006: 133). Öğretmenlerin özellikle mesleğe yeni başlayanların karşılaştığı en önemli problemlerden biri istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etme ve sınıf düzenini sağlama becerisi (Chiu, 1975: 69; Morales, 1980: 115) olup, disiplin problemleri öğretmenlik mesleğinin en önemli stres kaynağını oluşturmaktadır (Thompson, 1998: 204).

Sınıfta istenmeyen davranış, belirli bir durumda öğretmen tarafından, akademik etkinlikleri tehdit olarak algılanan öğrenci davranışı (Burden, 1999: 15); öğrenme aktivitelerine katılmama, uzun süreli dikkat eksikliği ya da görevden kaçma, sınıf kurallarını ve prosedürleri açıkça ihlal etme (Evertson ve diğerleri, 2006: 133); öğretim etkinliğini yarıda kesen, başkalarının öğrenme haklarını engelleyen, psikolojik ve fiziksel tehlike oluşturan, eşyalara zarar veren davranışlar (Levin ve diğerleri, 2000: 23; Seeman, 2000: 54); sınıf ortamında öğrencilerin öğrenmesini etkileyen ve öğrencilerin kasıtlı veya kasıtsız olarak gösterdikleri davranışlar (Celep, 2004: 257) olarak tanımlanmaktadır.

Günümüzde disiplin sorunları, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de okulların karşılaştığı önemli problemlerden biri olmayı sürdürmektedir. Disiplin sorunlarında artış daha etkili disiplin stratejilerini kullanmayı zorunlu kılmaktadır.

İlköğretim okullarında ve liselerde görevli öğretmenlerin kullandıkları disiplin stratejilerini karşılaştırmayı amaçlayan bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. İlköğretim okullarında ve liselerde görevli öğretmenlerin kullandıkları disiplin stratejileri arasında fark var mıdır?

2. İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin kullandıkları disiplin stratejileri branş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

3. İlköğretim okullarında görevli sınıf ve branş öğretmenlerinin kullandıkları disiplin stratejileri liselerde görevli öğretmenlerden farklılık göstermekte midir?

Sınırlılıklar:

Araştırma, Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı merkez ilköğretim okullarında görevli öğretmenler ile genel liselerde görevli öğretmenlerle sınırlıdır.

Yöntem

Araştırma betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma evrenini 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Niğde Merkez ilköğretim okullarında ve Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı genel liselerde görevli öğretmenler oluşturmaktadır. Niğde İl Merkezinde 31 ilköğretim okulu ve Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 20 genel lise bulunmaktadır. İlköğretim okullarında 781 ve liselerde 434 öğretmen görev yapmaktadır. 15 ilköğretim okulu ve 10 lise kümeleme yöntemiyle belirlenerek araştırma kapsamına alınmıştır. İlköğretim okullarında 270 öğretmen, genel liselerde 168 öğretmen araştırmaya katılmıştır. İlköğretim okullarındaki katılımcı sayısı çalışma evreninin % 34'ünü, liselerde % 38'ini oluşturmuştur.

Veri toplama aracı olarak Lewis ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilen Disiplin stratejileri anketi kullanılmıştır. Anket, ceza, ödül ve övgü, karara katılma, görüşme, dolaylı uyarma, saldırganlık stratejilerinin her birinden 4 sorunun yer aldığı toplam 24 maddeden oluşmaktadır. Anket soruları, hiç, az, bazen, çok, pek çok ve her zaman olmak üzere altılı derecelendirme ölçeği üzerinde yanıtlanmıştır. Araştırmada kullanılan bu aracın, önce İngilizce'den Türkçe'ye daha sonra Türkçe'den İngilizce'ye çevirisi yapılarak dilimize uygunluğu sağlanmıştır. Uygulamadan önce anketin güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ön uygulama amacıyla anket 15 gün ara ile 30 kişiye uygulanmış, Alpha (α) değeri .72 olarak bulunmuştur. Elde edilen veriler araştırmanın amacına uygun olarak aritmetik ortalama, standart sapma, t testi istatistiksel yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular

1. İlköğretim Okullarında ve Liselerde Görevli Öğretmenlerin Kullandıkları Disiplin Stratejilerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 1. İlköğretimlerde ve Liselerde Görevli Öğretmenlerin Kullandıkları Disiplin Stratejilerine İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark İçin t- Testi

Disiplin Stratejileri	Değişkenler	N	X	S	Sıra	t	p
Ceza	İlköğretim	270	8.64	3.56	5	6.72*	.000
	Lise	168	11.01	3.66	5		
Ödül ve övgü	İlköğretim	270	18.19	3.97	1	1.37	.170
	Lise	168	17.67	3.65	1		
Karara katılma	İlköğretim	270	13.45	3.06	4	.61	.542
	Lise	168	13.27	2.80	4		
Görüşme	İlköğretim	270	18.01	4.01	2	1.99*	.046
	Lise	168	17.26	3.43	3		
Dolaylı uyarma	İlköğretim	270	17.88	3.98	3	1.59	.111
	Lise	168	17.27	3.65	2		
Saldırganlık	İlköğretim	270	6.79	2.55	6	2.93*	.004
	Lise	168	7.61	3.28	6		

Tablo 1’de görüldüğü gibi, ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin kullandıkları disiplin stratejilerinin ortalaması sırasıyla ödül ve övgü (18.19), görüşme (18.01), dolaylı uyarma (17.88), karara katılma (13.45), ceza (8.64) ve saldırganlık (6.79) olarak bulunmuştur.

Liselerde görevli öğretmenlerin kullandıkları disiplin stratejilerinin ortalaması sırasıyla ödül ve övgü (17.67), dolaylı uyarma (17.27), görüşme (17.26), karara katılma (13.27), ceza (11.01) ve saldırganlık (7.61) olarak bulunmuştur.

İlköğretim okullarında ve liselerde görevli öğretmenler arasında ceza, görüşme ve saldırganlık disiplin stratejilerine ilişkin 0.05 anlamlılık düzeyinde fark bulunmuştur. İlköğretim okullarındaki öğretmenler, liselerde görevli öğretmenlere göre ceza ve saldırganlık stratejilerini daha az; görüşme stratejisini daha çok kullanmaktadır. Gruplar arasında ödül ve övgü, karara katılma ve dolaylı uyarma disiplin stratejilerine ilişkin fark bulunmamıştır.

2. İlköğretim Okullarında Görevli Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Kullandıkları Disiplin Stratejilerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 2. İlköğretim Okullarında Görevli Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Kullandıkları Disiplin Stratejilerine İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark İçin t- Testi

Disiplin Stratejileri	Değişkenler	N	X	S	Sıra	t	p
Ceza	Sınıf	140	7.70	3.41	5	4.63*	.000
	Branş	130	9.64	3.44	5		
Ödül ve övgü	Sınıf	140	19.04	3.84	1	3.73*	.000
	Branş	130	17.27	3.91	2		
Karara katılma	Sınıf	140	14.12	3.11	4	3.82*	.000
	Branş	130	12.73	2.84	4		
Görüşme	Sınıf	140	18.73	3.97	2	3.11*	.002
	Branş	130	17.23	3.93	3		
Dolaylı uyarma	Sınıf	140	18.03	4.20	3	.643	.520
	Branş	130	17.72	3.74	1		
Saldırganlık	Sınıf	140	6.36	2.62	6	2.92*	.004
	Branş	130	7.26	2.40	6		

Tablo 2’de görüldüğü gibi, ilköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerin kullandıkları disiplin stratejilerinin ortalaması sırasıyla ödül ve övgü (19.04), görüşme (18.73), dolaylı uyarma (18.03), karara katılma (14.12), ceza (7.70), saldırganlık (6.36) olarak bulunmuştur.

İlköğretim okullarında çalışan branş öğretmenlerinin kullandıkları disiplin stratejilerinin ortalaması sırasıyla dolaylı uyarma (17.72), ödül ve övgü (17.27), görüşme (17.23), karara katılma (12.73), ceza (9.64) ve saldırganlık (7.26) olarak bulunmuştur.

İlköğretim görevli sınıf ve branş öğretmenleri arasında ceza, ödül ve övgü, karara katılma, görüşme ve saldırganlık disiplin stratejilerine ilişkin 0.05 anlamlılık düzeyinde fark bulunmuştur. Sınıf öğretmenleri branş öğretmenlerine göre ödül ve övgü, karara katılma, görüşme stratejilerini anlamlı düzeyde daha çok; ceza ve saldırganlık disiplin stratejilerini daha az kullanmaktadır. Gruplar arasında dolaylı uyarma disiplin stratejisine ilişkin anlamlı fark bulunmamıştır.

3. Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Kullandıkları Disiplin Stratejilerinin Liselerde Görevli Öğretmenler ile Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 3/a. Sınıf Öğretmenleri ve Liselerde Görevli Öğretmenlerin Kullandıkları Disiplin Stratejilerine İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark İçin t- Testi

Disiplin Stratejileri	Değişkenler	N	X	S	Sıra	t	p
Ceza	Sınıf	140	7.70	3.41	5	8.14*	.000
	Lise	168	11.01	3.66	5		
Ödül ve övgü	Sınıf	140	19.04	3.84	1	3.19*	.002
	Lise	168	17.67	3.65	1		
Karara katılma	Sınıf	140	14.12	3.11	4	2.51*	.013
	Lise	168	13.27	2.80	4		
Görüşme	Sınıf	140	18.73	3.97	2	3.48*	.001
	Lise	168	17.26	3.43	3		
Dolaylı uyarma	Sınıf	140	18.03	4.20	3	1.68	.092
	Lise	168	17.27	3.65	2		
Saldırganlık	Sınıf	140	6.36	2.62	6	3.65*	.000
	Lise	168	7.61	3.28	6		

Tablo 3/a'da görüldüğü gibi, ilköğretimlerde görevli sınıf öğretmenleri ve liselerde görevli öğretmenler arasında ceza, ödül ve övgü, karara katılma, görüşme ve saldırganlık disiplin stratejilerine ilişkin 0.05 anlamlılık düzeyinde fark bulunmuştur. Gruplar arasında dolaylı uyarma disiplin stratejisine ilişkin anlamlı fark bulunmamıştır. Sınıf öğretmenleri liselerde çalışan öğretmenlere göre ödül ve övgü, karara katılma, görüşme stratejilerini anlamlı düzeyde daha çok; ceza ve saldırganlık disiplin stratejilerini daha az kullanmaktadır.

Tablo 3/b. Branş Öğretmenleri ve Liselerde Görevli Öğretmenlerin Kullandıkları Disiplin Stratejilerine İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark İçin t- Testi

Disiplin Stratejileri	Değişkenler	N	X	S	Sıra	t	p
Ceza	Branş	130	9.64	3.44	5	3.29*	.001
	Lise	168	11.01	3.66	5		
Ödül ve övgü	Branş	130	17.27	3.91	2	.898	.370
	Lise	168	17.67	3.65	1		
Karara katılma	Branş	130	12.73	2.84	4	1.64	.100
	Lise	168	13.27	2.80	4		
Görüşme	Branş	130	17.23	3.93	3	.069	.945
	Lise	168	17.26	3.43	3		
Dolaylı uyarma	Branş	130	17.72	3.74	1	1.02	.305
	Lise	168	17.27	3.65	2		
Saldırganlık	Branş	130	7.26	2.40	6	1.04	.297
	Lise	168	7.61	3.28	6		

Tablo 3/b'de görüldüğü gibi, ilköğretim görevli branş öğretmenleri ile liselerde görevli öğretmenler arasında ceza disiplin stratejisine ilişkin 0.05 anlamlılık düzeyinde fark bulunmuştur. Gruplar arasında diğer disiplin stratejilerine ilişkin anlamlı fark bulunmamıştır. Liselerde görevli öğretmenler, ilköğretim okullarında çalışan branş öğretmenlerinden ceza stratejisini daha çok kullanmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin en çok kullandıkları disiplin stratejilerinin sırasıyla ödül ve övgü (18.19), görüşme (18.01), dolaylı uyarma (17.88), karara katılma (13.45), ceza (8.64) ve saldırganlık (6.79) olduğu belirlenmiştir.

Liselerde görevli öğretmenlerin en çok kullandıkları disiplin stratejilerinin ise sırasıyla ödül ve övgü (17.67), dolaylı uyarma (17.27), görüşme (17.26), karara katılma (13.27), ceza (11.01) ve saldırganlık (7.61) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İlköğretim okullarında ve liselerde görevli öğretmenler arasında ceza, görüşme ve saldırganlık disiplin stratejilerine ilişkin anlamlı fark bulunmuştur. Liselerde çalışan öğretmenler ilköğretimdeki öğretmenlere göre ceza ve

saldırganlık stratejilerini daha çok; görüşme stratejini daha az kullanmaktadır. Bu sonuca göre, liselerde görevli öğretmenlerin ilköğretimde görevli öğretmenlere göre daha çok müdahaleci yöntemler kullandıkları söylenebilir. Başka bir ifade ile, ilköğretim okullarındaki öğretmenler daha çok müdahaleci olmayan ve etkileşimli stratejiler kullanmaktadır. İlköğretimlerde ve liselerde görevli öğretmenler arasında ödül ve övgü, karara katılma, dolaylı uyarma stratejilerine ilişkin fark bulunmamıştır. Bu sonuçlara göre, ilköğretimlerde ve liselerde daha çok müdahaleci olmayan ve etkileşimli stratejiler kullanıldığı, kullanım oranlarının da benzer olduğu söylenebilir.

İlköğretim okullarındaki öğretmenlerin müdahaleci olmayan disiplin stratejilerini yüksek düzeyde kullanması, çocukların gelişim özelliklerine ilişkin disiplin felsefelerinden kaynaklanıyor olabilir. Çünkü, küçük sınıflarda övgü, ödül gibi destekleyici uyarıcılar daha sık kullanılmaktadır (Ringer vd., 1993). İlk ve orta okullarda görevli öğretmenler, zorlayıcı ve cezalandırıcı disiplin stratejileri yerine daha çok tartışma ve ikna etme stratejileri kullanmaktadır (Johnson ve Oswald, 1993).

Bir çok araştırma, genel olarak, ödül ve yeniden yönlendirme stratejilerinin en etkili, en kolay, en sık kullanılan stratejiler olduğunu bildirmektedir (Rosen vd., 1990). Övgü, destekleme ve/veya ödül ve görmezlikten gelme dersin kesilmesine yol açan istenmeyen davranışlara uygulandığında % 92 başarı sağladığı (Geiger, 2000); zorlayıcı disiplin stiline öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri ve pedagojik temellerinin olmadığı (Traynor, 2002; 2003) düşünüldüğünde, ilköğretim okullarında ve liselerde ceza ve saldırganlık stratejilerinin daha az, ödül ve övgünün daha çok kullanılması olumlu bir sonuç olarak karşılanabilir.

İlköğretim okullarında görevli sınıf ve branş öğretmenleri arasında ceza, ödül ve övgü, karara katılma, görüşme ve saldırganlık disiplin stratejilerine ilişkin anlamlı fark bulunmuştur. Sınıf öğretmenleri branş öğretmenlerine göre ödül ve övgü, karara katılma, görüşme stratejilerini daha çok; ceza ve saldırganlık stratejilerini daha az kullanmaktadır. Branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerine göre daha müdahaleci stratejiler kullandıkları söylenebilir.

İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenleri ile liselerde görevli öğretmenler arasında ceza, ödül ve övgü, karara katılma, görüşme ve saldırganlık stratejilerine ilişkin anlamlı fark bulunmuştur. Sınıf öğretmenleri liselerde görevli öğretmenlere göre ödül ve övgü, karara katılma, görüşme stratejilerini daha çok; ceza ve saldırganlık stratejilerini daha az kullanmaktadır. Liselerde görevli öğretmenlerin ilköğretimdeki öğretmenlere göre ve özellikle sınıf öğretmenlerine göre daha çok müdahaleci yöntemler kullanması, üst sınıftaki öğrenci davranışlarının daha ciddi istenmeyen davranış olarak algılanmasından (Borg ve Falzon, 1990) kaynaklanıyor olabilir.

İlköğretim okullarında görevli branş öğretmenleri ile liselerde görevli öğretmenler arasında ceza stratejisine ilişkin anlamlı fark bulunmuştur. Liselerde

görevli öğretmenlerin ilköğretim okullarında görevli branş öğretmenlerine göre ceza stratejisini daha çok kullanmaktadır. İki grup arasında diğer disiplin stratejilerine ilişkin fark bulunmamıştır. İlköğretim okullarında görevli branş öğretmenleri ile liselerde görevli öğretmenlerin kullandıkları disiplin stratejilerinin büyük oranda benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Bu sonuçlara göre, sınıf öğretmenlerinin diğer öğretmenlere göre daha çok müdahaleci olmayan ve etkileşimci stratejiler kullandıkları, sınıf seviyesi yükseldikçe müdahaleci yöntemlerin daha çok kullanıldığı söylenebilir.

İlköğretim okullarında ve liselerde, müdahaleci olmayan stratejilere göre müdahaleci stratejiler daha az kullanılıyor olsa da ortalamaları düşük değildir. Bu sonuç, her iki okul türünde çalışan öğretmenlere ve özellikle ilköğretim okullarında çalışan branş öğretmenleri ile liselerde görevli öğretmenlere disiplin stratejilerinin üstünlükleri ve sınırlılıklarının anlatılması gereğini ortaya koymaktadır. Bu disiplin stratejilerinin, hangi öğrenci davranışları karşısında daha çok kullanıldığı ve etkili olup olmadığı araştırılabilir. Farklı okul türlerine ve öğretmen-öğrenci değişkenlerine göre, öğretmenlerin kullandıkları disiplin stratejileri bir çalışma konusu olarak ele alınabilir.

KAYNAKÇA

- Aydın, A. (2006). **Sınıf Yönetimi**, Tekağaç Yayınları, Ankara.
- Başar, H. (1994). **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Pegem Yayınları.
- Borg, M. G. & Falzon, J. M. (1990). Teachers' Perception of Primary Schoolchildren's Undesirable Behaviours. **British Journal of Educational Psychology**, 60, 220-226.
- Brophy, J. (1988). Educating Teachers About Managing Classrooms and Student. **Teaching & Teacher Education**, 4 (1), 1-18.
- Burden, P. R. (1999). **Classroom Management and Discipline**. New York: John Wiley.
- Celep, C. (2004). **Sınıf Yönetimi ve Disiplini**. Ankara: Anı Yayıncılık,
- Charles, C. M. (1998). **Building Classroom Discipline**. New York: Longman,
- Chiu, L. H. (1975). The Student Teacher and Discipline Problems. **Journal of Educational Research**, 69 (2), 69-72.
- Çelik, V. (2005). **Sınıf Yönetimi**. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Erden, M. (2003). **Sınıf Yönetimi**. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Erden, F. & Wolfgang, C. H. (2004). An Exploration of the Differences in Prekindergarten, Kindergarten, and First Grade Teachers' Beliefs Related to Discipline When Dealing With Male And Female Students. **Early Child Development and Care**, 174 (1), 3-11.
- Erdoğan, İ. (2003). **Sınıf Yönetimi**. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Evertson, C. M.; Emmer, E. T. ve Worsham, M. E. (2006). **Classroom Management For Elementary Teachers**. Boston: Allyn and Bacon.
- Geiger, B. (2000). Discipline in K Through 8th Grade Classrooms. **Education**, 121 (2), 383-393.
- Johnson, B. & Oswald, M. (1993). Discipline In South Australian Primary Schools. **Educational Studies**, 19 (4), 289-306.
- Levin, J. & Nolan, F. N. (2000). **Principles of Classroom Management**, Allyn and Bacon, Boston.

- Lewis, R., Romi, S., Qui, X. & Katz, Y. J. (2005). Teachers' Classroom Discipline and Student Misbehavior in Australia, China And Israel. **Teaching and Teacher Education**, 21, 729-741.
- Martin, N. K., Yin, Z. & Baldwin, B. (1998). Construct Validation of the Attitudes & Beliefs on Classroom Control Inventory. **Journal of Classroom Interaction**, 33 (2), 6-15.
- Moreles, C. A. (1980). Discipline: Applicable Techniques for Student Teachers. **Education**, 101 (2), 115-117.
- Nicholson, G., Stephens, R., Elder, R. & Leavitt, V. (1985). Safe School: You Can't Do It Alone. **Phi Delta Kappan**, 66 (7), 491-496.
- Ringer, M. M., Doerr, P. F., Hollenshead, J. H. & Wills, G. D. (1993). Behavior Problems in the Classroom: A National Survey of Interventions Used by Classroom Teachers. **Psychology in the School**, 30, 168-175.
- Rosen, L. A., Taylor, A. T., O'Leary, S. G. & Sanderson, W. (1990). A Survey of Classroom Management Practices. **Journal of School Psychology**, 28, 257-269.
- Roy, P. J. (1998). Teacher Behaviors Affect Discipline Referrals and Off-Task Behaviors. **ERIC Digest** (ED 422306).
- Seeman, H. (2000). **Preventing Discipline Problems: A Classroom Management Handbook**. Boston: Scarecrow Press, Inc.
- Thompson, J. (1998). **Discipline Survival Kit For The Secondary Teacher**. San Francisco: John Wiley & Sons, Inc.
- Traynor, P. L. (2002). A Scientific Evaluation of Five Different Strategies Teachers Use to Maintain Order. **Education**, 122 (3), 493-510.
- Traynor, P. L. (2003). Factors Contributing to Teacher Choice of Classroom Order Strategies. **Education**, 123 (3), 586-599.
- Wolfgang, C. H. (1999). **Solving Discipline Problems**. New York: John Wiley & Sons, Inc.,